

Briuselis, 2020 04 03
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1215/2009, nustatantis išskirtines prekybos priemones, skirtas Europos Sąjungos stabilizavimo ir asocijavimo procese dalyvaujančioms arba su juo susijusioms šalims ir teritorijoms

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Siūlomos autonominės prekybos priemonės (APP) yra vienos iš priemonių ES politikai Vakarų Balkanų atžvilgiu įgyvendinti, kaip apibrėžta pagal 1999 m. gegužės mėn. Europos Komisijos pradėtą vykdyti stabilizacijos ir asociacijos procesą. 2000 m. kovo 23–24 d. Lisabonoje vykusiamе Europos Vadovų Tarybos susitikime nuspręsta, kad prieš sudarant stabilizacijos ir asociacijos susitarimus su Vakarų Balkanų šalimis turėtų būti asimetriškai liberalizuota prekyba. Asimetriškas prekybos liberalizavimas numatytas Tarybos reglamente (EB) Nr. 1215/2009, kuriuo nustatytos išskirtinės prekybos priemonės, skirtos Europos Sąjungos stabilizacijos ir asociacijos procese dalyvaujančioms arba su juo susijusioms šalims ir teritorijoms ir galiojančios iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Sąjunga ir visos susijusios Vakarų Balkanų šalys jau sudarė stabilizacijos ir asociacijos susitarimus; paskutinis susitarimas, sudarytas su Kosovu^{*}, įsigaliojo 2016 m. balandžio 1 d.

Atsižvelgiant į tarifų liberalizavimo masto skirtumus, atsiradusius dėl Sąjungos ir visų stabilizacijos ir asociacijos proceso dalyvių sutartinių režimų, ir į Reglamentu (EB) Nr. 1215/2009 suteiktas lengvatas, siūloma pratęsti Reglamento (EB) Nr. 1215/2009 galiojimą iki 2025 m. gruodžio 31 d.

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Pasiūlymas dera su nuolatine ES parama siekiant regiono laipsniškos ekonominės integracijos į ES ir parama atskiriems stojimo procesams.

Nors dauguma prekybos lengvatų, kurios iš pradžių buvo suteiktos Vakarų Balkanų šalims taikant autonominį prekybos režimą, jau integruotos į jų atitinkamus stabilizacijos ir asociacijos susitarimus su Sąjunga, šiuo reglamentu teikiamos ribotos lengvatos vis dar yra vertinga parama regiono ekonomikai. Šiomis lengvatomis leidžiama sustabdyti specifinių muitų, paprastai taikomų vaisiams ir daržovėms, taikymą ir įtraukti bendrąją vyno kvotą, kuria gali naudotis šalys, išnaudojusios atitinkamas nacionalines vyno kvotas.

APP sistema padėjo išplėsti visą ES ir Vakarų Balkanų šalių prekybą, kurios vertė 2018 m. viršijo 54 mlrd. EUR. ES yra pagrindinė prekybos partnerė, kuriai tenka daugiau kaip 72 proc. visos regiono prekybos.

• Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis

Šis pasiūlymas visapusiškai atitinka 2018 m. gegužės 17 d. Sofijos deklaraciją, kuria ES įsipareigojo visais lygmenimis stiprinti ir intensyvinti savo dalyvavimą remianti regiono politinę, ekonominę ir socialinę transformaciją. Jis taip pat dera su naujosios Komisijos politinėmis gairėmis, kuriose dar kartą patvirtinta Vakarų Balkanų europinė perspektyva ir jos svarbus vaidmuo tęsiant reformų procesą visame regione. Europos Sąjunga siekia skatinti taiką, stabilumą ir ekonominę plėtrą regione, taip pat atverti kelią ES integracijos perspektyvai.

^{*} Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Teisinis pasiūlymo pagrindas – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 207 straipsnio 2 dalis.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Netaikoma.

- **Proporcingumo principas**

Įrodyta, kad siūlomos priemonės padarė teigiamą poveikį lengvatomis besinaudojančioms šalims – jomis prisidėta prie jų ekonominės plėtros, visų pirma užmezgant tvirtus ES įmonių ir Vakarų Balkanų regiono vietos gamintojų partnerystės ryšius. Todėl pasiūlymas pratęsti priemonių galiojimą dar penkeriems metams laikomas tinkamiausia priemone tvariai Vakarų Balkanų šalių partnerių ekonomikos plėtrai užtikrinti, kartu išvengiant labai ilgo ir sudėtingo kiekvieno atskiro dvišalio prekybos susitarimo, kurie yra stabilizacijos ir asociacijos susitarimų dalis, keitimo proceso.

- **Priemonės pasirinkimas**

Autonominės prekybos priemonės leidžia Europos Sąjungai – išskirtinėmis aplinkybėmis – suteikti labai specifines ir tikslines lengvatas, kurios kitu atveju nebūtų suteikiamos pagal laisvosios prekybos susitarimą, nes jomis būtų skurti Sąjungos interesų neatitinkantys precedentai.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Atsižvelgiant į labai ribotą priemonių taikymo sritį formalus *ex post* vertinimas nebuvo atliktas.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Formalios konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis nevyko, tačiau lengvatomis besinaudojančios šalys yra vieningai ir ne kartą išreiškusios interesą dėl to, kad priemonės būtų taikomos ir toliau, o Europos ekonominės veiklos vykdytojai per įvairias Komisijos tarnybų sukurtas ES pramonei skirtas komunikacijos platformas prieštaravimų nepateikė.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Netaikoma.

- **Poveikio vertinimas**

Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinyje aiškiai numatyta, kad galiojančių su trečiosiomis šalimis pasirašytų protokolų galiojimo pratęsimui netaikomi poveikio vertinimai.

Siūlomos priemonės galioja beveik dvidešimt metų, tačiau dabar jos gerokai sumažintos, kadangi dauguma lengvatų buvo palaipsniui integruotos į atskirus ES ir lengvatomis besinaudojančių šalių stabilizacijos ir asociacijos susitarimus. Nors numatomas poveikis dėl ES nesurinktų muitų yra minimalus – apie 23,5 mln. EUR šešioms lengvatomis besinaudojančioms šalims kartu, remiantis 2018 m. importo verte – priemonių galiojimo

pratęsimas laikomas geriausia ES įsipareigojimo integruoti Vakarų Balkanų šalių prekybą garantija. Priemonės taip pat padėtų užtikrinti patekimo į rinką sąlygų ekonominės veiklos vykdytojams tiek regione, tiek ES, stabilumą.

Remiantis Komisijos vertinimu, atliktu po apsilankymų vietoje regione, įrodyta, kad priemonės buvo naudingos daugeliui smulkių žemės ūkio produktų gamintojų ir daug šių vietos gamintojų užmezgė tvirtus partnerystės ryšius su ES įmonėmis. Jei Reglamentas Nr. 1215/2009 nebus pratęstas iki 2020 m. gruodžio 31 d., Vakarų Balkanų šalys laikinai negalės naudotis šiuo pagrindinių žemės ūkio produktų (vaisių ir daržovių), kurie yra itin svarbūs šiam jautriam regionui, liberalizuotu patekimu į rinką.

ES visais būdais turėtų stengtis, kad nepasikartotų 2010 m. padėtis, kai nebuvo galima laiku surengti balsavimo dėl pratęsimo ir taip buvo sukurta rimtų Vakarų Balkanų šalių žemės ūkio produktų rinkų trikdžių. Muitų susigrąžinimas atgaline data neturėtų būti alternatyva, nes tai yra sudėtinga / susiję su pernelyg dideliu biurokratizmu ir užtrunka ilgus mėnesius, kol veiklos vykdytojams yra kompensuojama. Teisinės sistemos sutrikdymas ne tik sukeltų tiesioginę ekonominę žalą, bet ir pasiųstų žinią apie nestabilią ir nesaugią verslo aplinką.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Kadangi siūlomos priemonės jau galioja beveik 20 metų, lengvatomis besinaudojančios šalys yra labai gerai informuotos ir žino, kaip laikytis reglamente numatytų sąlygų. Be to, iš siūlomo reglamento taip pat išbraukiamos pasenusios dalys ir jis atnaujinamas išbraukiant pasenusias nuostatas.

- **Pagrindinės teisės**

Reglamento (EB) Nr. 1215/2009 2 straipsnio 1 dalies d punkte nurodyta, kad teisė naudotis lengvatomis suteikiama, jei lengvatomis besinaudojančios šalys susilaiko nuo šiurkščių ir sistemingų žmogaus teisių, įskaitant pagrindines darbo teises, pagrindinių demokratijos ir teisinės valstybės principų pažeidimų.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Dėl reglamento pasiūlymo papildomų išlaidų, kurias tektų apmokėti iš ES biudžeto, neatsiras. 2020–2025 m. produktų, kuriuos gamina dabartinės lengvatomis besinaudojančios šalys, atžvilgiu papildomai muitų tarifų pajamų prarasta nebus. Hipotetinės pajamos, kurios galėtų būti gautos iš papildomo naujo importo, nelaikomos prarastomis muitų tarifų pajamomis.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Vykstant pakomitečių posėdžiams, numatytiems stabilizacijos ir asociacijos susitarimuose, į dvišalių diskusijų su Vakarų Balkanų šalimis partnerėmis darbotvarkės nuolat įtraukiami stebėsenos ir ataskaitų teikimo dėl naudojimosi dvišalėmis lengvatomis klausimai.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Pasiūlyme yra trys nuostatų rinkiniai, susiję su:

- (1) Dviejų lengvatomis besinaudojančių šalių pavadinimų pakeitimais, kad būtų atsižvelgta į naujausią sutartą terminiją, visų pirma pavadinimas „buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija“ pakeičiamas pavadinimu „Šiaurės Makedonija“ ir pavadinimas „Kosovo muitų teritorija“ pakeičiamas pavadinimu „Kosovas*“, kaip vartojama Stabilizacijos ir asociacijos susitarime su ES. Tuo remiantis visos nuorodos į šalis arba šalis ir teritorijas pakeičiamos nuorodomis į šalis.
- (2) 3 straipsnio atnaujinimu atsižvelgiant į 2017 m. birželio 2 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2017/1464 pakeitimus: kadangi vienašalės lengvatos Kosovui buvo įtrauktos į ES ir Kosovo Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą, kuris įsigaliojo 2016 m. balandžio 1 d., autonominės prekybos lengvatos nebėra susijusios su jokiais žuvininkystės ar jautienos prekybos lengvatomis. Todėl siekiant aiškumo siūloma išbraukti visas nuorodas į šias dvi produktų kategorijas.
- (3) Reglamento taikymo pratęsimu iki 2025 m. gruodžio 31 d.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1215/2009, nustatantis išskirtines prekybos priemones, skirtas Europos Sąjungos stabilizavimo ir asocijavimo procese dalyvaujančioms arba su juo susijusioms šalims ir teritorijoms

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Tarybos reglamente (EB) Nr. 1215/2009¹ numatyta suteikti galimybę neribotais kiekiais be maito į Sąjungos rinką įvežti beveik visus stabilizacijos ir asociacijos proceso dalyvių kilmės produktus tokiu mastu ir iki tada, kol su tomis šalimis bus sudaryti dvišaliai susitarimai;
- (2) stabilizacijos ir asociacijos susitarimai jau sudaryti su visomis šešiomis šalimis, paskutinis iš jų – Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos ir Kosovo* susitarimas – įsigaliojo 2016 m. balandžio 1 d.;
- (3) Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2017/1464² iš dalies pakeistas Reglamentas (EB) Nr. 1215/2009 siekiant panaikinti Kosovui suteiktas dvišales lengvatas, bet išlaikyti vienašalę lengvatą, suteiktą visoms Vakarų Balkanų lengvatomis besinaudojančioms šalims, t. y. visų muitų Kombinuotosios nomenklatūros 7 ir 8 skyriams priskiriamiems produktams sustabdymas ir teisė toliau naudotis 30 000 hl bendrąja vyno tarifine kvota;
- (4) atsižvelgiant į šiuos tarifų liberalizavimo masto skirtumus, atsiradusius dėl Sąjungos ir visų stabilizacijos ir asociacijos proceso dalyvių sutartinių režimų, ir į Reglamentu (EB) Nr. 1215/2009 suteiktas lengvatas, siūloma pratęsti Reglamento (EB) Nr. 1215/2009 galiojimą iki 2025 m. gruodžio 31 d.;
- (5) Reglamento (EB) Nr. 1215/2009 taikymo laikotarpio pratęsimas laikomas geriausia Sąjungos įsipareigojimo integruoti Vakarų Balkanų šalių prekybą garantija. Tai taip

¹ 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1215/2009, nustatantis išskirtines prekybos priemones, skirtas Europos Sąjungos stabilizavimo ir asocijavimo procese dalyvaujančioms arba su juo susijusioms šalims ir teritorijoms (OL L 328, 2009 12 15, p. 1).

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

² 2017 m. birželio 2 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2017/1464, kuriuo dėl prekybos lengvatų, suteiktų Kosovui* įsigaliojus Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Kosovo stabilizacijos ir asociacijos susitarimui, iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1215/2009.

pat turėtų padėti užtikrinti patekimo į rinką sąlygų ekonominės veiklos vykdytojams tiek regione, tiek Sąjungoje, stabilumą;

- (6) be to, siekiant atsižvelgti į naujausią sutartą terminiją, reikia iš dalies pakeisti dviejų lengvatomis besinaudojančių šalių pavadinimus;
- (7) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1215/2009 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 1215/2009 iš dalies keičiamas taip:

- (1) 1 straipsnis pakeičiamas taip:

„1 straipsnis

Lengvatinių tarifų priemonės

- 1. Kombinuotosios nomenklatūros 7 ir 8 skirsniams priskiriamus Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Kosovo*, Juodkalnijos, Serbijos ir Šiaurės Makedonijos kilmės produktus leidžiama importuoti į Sąjungą netaikant kiekybinių apribojimų arba lygiaverčio poveikio priemonių ir atleidžiant nuo muitų ir jiems lygiaverčio poveikio privalomųjų mokėjimų.
 - 2. Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Kosovo, Juodkalnijos, Serbijos ir Šiaurės Makedonijos kilmės produktams ir toliau taikomos šio reglamento nuostatos, kai tai konkrečiai nurodoma. Tokiems produktams taip pat taikoma bet kuri šiame reglamente numatyta lengvata, kuri yra palankesnė už numatytąją pagal Sąjungos su tomis šalimis sudarytus dvišalius susitarimus.“
- (2) 2 straipsnis iš dalies keičiamas taip:
 - (a) 1 dalies a, b, c ir d punktai pakeičiami taip:
 - „a) gaminiai atitinka termino „kilmės statusą turintys produktai“ apibrėžtį, pateiktą Komisijos deleguotojo reglamento 2015/2446 II antraštinės dalies 1 skyriaus 2 skirsnio 4 ir 5 poskirsiuose ir Komisijos įgyvendinimo reglamento 2015/2447 II antraštinės dalies 2 skyriaus 2 skirsnio 10 ir 11 poskirsiuose;
 - b) 1 straipsnyje nurodytos šalys nuo 2000 m. rugsėjo 30 d. importuojamiems Sąjungos kilmės produktams nenustato naujų muitų ir jiems lygiaverčio poveikio privalomųjų mokėjimų bei naujų kiekybinių apribojimų arba lygiaverčio poveikio priemonių arba nepadidina esamų muitų ar privalomųjų mokėjimų, arba nenustato jokių kitų apribojimų;
 - c) lengvatomis besinaudojančios šalys užtikrina veiksmingą administracinį bendradarbiavimą su Sąjunga, kad būtų užkirstas kelias bet kokiam sukčiavimo pavojui, ir
 - d) 1 straipsnyje nurodytos šalys susilaiko nuo šiurkščių ir sistemingų žmogaus teisių, įskaitant pagrindines darbo teises, pagrindinių demokratijos ir teisinės valstybės principų pažeidimų.“;
 - (b) 3 dalis pakeičiama taip:

*

Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

„Tuo atveju, jeigu šalis nesilaiko 1 dalies a, b ar c punkto arba 2 dalies, Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, gali visiškai ar iš dalies sustabdyti atitinkamos šalies teisę naudotis šiame reglamente numatytais lengvatomis. Šie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 8 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.“

(3) 3 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

(a) 1 dalis pakeičiama taip:

„Tam tikrų į Sąjungą importuojamų 1 straipsnyje nurodytų lengvatomis besinaudojančių šalių kilmės vyno produktams taikomi muitai sustabdomi atsižvelgiant į tame priede kiekvienam produktui nustatytus laikotarpius, lygį, Sąjungos tarifines kvotas ir sąlygas.“;

(b) 2 dalis išbraukiama.

(4) 4 straipsnis išbraukiamas.

(5) 5 straipsnio pirmą pastraipą pakeičiama taip:

„Šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas tarifines kvotas, vadovaudamasi Komisijos įgyvendinimo reglamento 2015/2447 II antraštinės dalies 1 skyriaus 1 skirsniu, administruoja Komisija.“

(6) 7 straipsnio b ir c punktai pakeičiami taip:

„b) būtinų patikslinimų suteikus prekybos lengvatas pagal kitus Sąjungos ir 1 straipsnyje nurodytų šalių susitarimus;

c) visiško arba dalinio atitinkamos šalies teisės naudotis šiame reglamente numatytais lengvatomis sustabdymo, jeigu ta šalis nesilaiko 2 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytų sąlygų.“

(7) 10 straipsnio 1 dalis iš dalies keičiama taip:

a) pirmos pastraipos įžanginis sakinyss pakeičiamas taip:

„Jei Komisija nustato, kad yra pakankamai įrodymų, jog 1 straipsnyje nurodytos šalys sukčiauja arba neužtikrina kilmės įrodymui patikrinti reikalingo administracinio bendradarbiavimo, arba kad labai išaugo eksportas į Sąjungą ir jis viršija įprastinius gamybos bei eksporto pajėgumus, arba kad nesilaikoma 2 straipsnio 1 dalies a, b ar c punkto nuostatų, ji gali imtis priemonių, sustabdančių visas šiame reglamente numatytas priemones arba jų dalį trims mėnesiams, jei ji prieš tai:“;

b) pirmos pastraipos b ir c punktai pakeičiami taip:

„b) paragino valstybes nares imtis reikiamų atsargumo priemonių, kad būtų apsaugoti Sąjungos finansiniai interesai ir (arba) užtikrinta, kad lengvatomis besinaudojančios šalys laikytųsi 2 straipsnio 1 dalies;

(8) c) paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pranešimą, kad yra pagrindo pagrįstai abejoti tinkamu lengvatinių tarifų priemonių taikymu ir (arba) 2 straipsnio 1 dalies laikymusi atitinkamoje lengvatomis besinaudojančioje šalyje ir kad dėl to gali kilti abejonių dėl jos teisės toliau naudotis šio reglamento teikiamomis lengvatomis.“

(9) 12 straipsnio antrą pastraipą pakeičiama taip:

„Jis taikomas iki 2025 m. gruodžio 31 d.“

(10) I priedas pakeičiamas šio reglamento priedo tekstu.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja septintą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

